

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

Éppen öt esztendővel ezelőtt indult el útjára hírlevelünk. Már akkor is érzékeltek, milyen színes, tágas az a tudományos világ, amelyből híreinket merítjük. Azóta az elérhető információk forrásainak száma gyarapodott, a hírlevelek terjedelme megnőtt, az olvasói részvétel sokkal intenzívebb lett. Köszönjük együttműködésüket, kitartó figyelmüket, hozzájárulásukat a hírlevél tartalmának gazdagításához.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

Kiváló **TDK Szervezői Díjban** részesült **Csányi Erzsébet** irodalomtörténész, az Új-

vidéki Egyetem professzora, a Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia fő szervezője, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat kapott **Faragó Kornélia** irodalomtörténész,

az Újvidéki Egyetem professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A **Pápai Páriz Ferenc Alapítvány Életmű**

díjában részesült **Nagy Örs** orvosprofesszor, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem tanszékvezetője, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A **Pápai Páriz Ferenc Alapítvány Életmű díját** kapta **Venczel József**

székelyudvarhelyi sebészorvos is.

[Bővebben:](#)

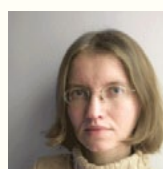

A **Pápai Páriz Ferenc Alapítvány Fialat kutatói díját**

Fülöp Ibolya gyógyszerész-

kutató, a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem adjunktusa kapta.

[Bővebben:](#)

Az **Erdélyi Múzeum-Egyesület Debüt díját**

Demeter Zsuzsa irodalom-

történész, szerkesztő, az MTA köztestületének külső tagja kapta meg.

[Bővebben:](#)

Steven Tötösy de Zepetnek

irodalomtörténészt, a Purdue Egyetem professzorát, az MTA köztestületének külső tagját az **Európai**

Tudományos és Művészeti Akadémia tagjává választották.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSOK

Kutatói tevékenységgel bővül

a diaszpóra magyarsága

könyvtári emlékeinek,

hagyatékainak összegyűjtését

célzó **Mikes Kelemen-program**.

[Bővebben:](#)

Befejeződött

a **Muravidéken**

a határ menti

értékfeltáró és

-őrző kutatás terepmunka szakasza.

[Bővebben:](#)

Az RSS kutatás hiányzó láncszeme: a magyar nyelv Horvátországban

címmel számolt be az MTA Domus programja által támogatott kutatásának eredményeiről Kontra Miklós, a Károli Gáspár Református Egyetem nyelvészprofesszora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja és Oszkó Beatrix, az MTA Nyelvtudományi Intézetének tudományos munkatársa.

[Bővebben:](#)

NPKI NEMZETPOLITIKAI KUTATÓINTÉZET

A Kárpát-medencei,

külhoni magyar nyelvű felsőoktatási intézményekben pedagógusnak készülő hallgatók szakmai motivációjáról készült felmérés. A kutatást az MTA Domus programja is támogatta.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Lendván jelent meg **Varga József Muravidéki (hetési) nyelvi és létmorzsák**

című tanulmánykötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Az újvidéki Forum Könyvkiadó gondozásában jelent meg az **Élettől az életig – könyv a szabadkai zsidóságról** című

tanulmánygyűjtemény. Szerkesztette **Ózer Ágnes**. A szerkesztő az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent Újvidéken **Silling István Népnyelv és népelet**, illetve **Kovács Mária**

Volt egyszer egy ustorka című kötete. Silling István az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Bence Erika Virtuális irodalomtörténet** című tanulmánykötete. A szerző az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

Szabadkán jelent meg **Toldi Éva: Önértésváltozatok, identitástapasztalatok** című tanulmánykötete. A szerző

az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

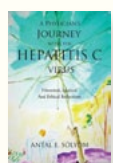

A somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetnél jelent meg a **Terek és tér-képzetek** című kötet, amely egy politikai földrajzi kutatás eredményeit tartalmazza.

4. oldal

Szerkesztette: **Hardi Tamás**.[Bővebben:](#)

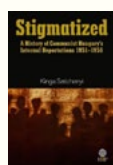
Itt jelent meg **Kőrös Zoltán** „*Muszkaföldön*”. Felvidékiek visszaemlékezései a szovjet hadifogságra című könyve is.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Antal E. Solyom** (Solyom Antal) *A Physician's Journey with the Hepatitis C Virus: Historical, Medical and Ethical Reflections* című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Deák István** *Európa próbatétele* című könyve. Az eredeti angol nyelvű változatról idei áprilisi hírlevelünkben olvashattak. A szerző az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Megjelent **Széchenyi Kinga** *Stigmatized. A history of the internal deportations in Hungary: 1951-1958* című kötete a Central European University Pressnél.

[Bővebben:](#)

Megjelent az Erdélyi Múzeum-Egyesület kiadójánál **Bitay Enikő, Márton László** (az MTA köztestületének külső tagjai),

Nagy Tibor Sándor, Talpas János Kide, a kőből épült település című kötete.

[Bővebben:](#)

Megjelent az újvidéki *Híd* című folyóirat *szeptember-októberi* száma.

[Bővebben:](#)

Elektronikus formában is olvasható az Újvidéki Egyetem Magyar Tanszékének tudományos folyóirata, a *Hungarológiai Közlemények 2015/1.* száma.

[Bővebben:](#)

„LÉTÜNK A *Létünk* című vajdasági folyóirat *Szerbia és az Európai Unió* című, előkészületben levő *különszámának* tartalmáról olvashatnak a világhálón.

[Bővebben:](#)

Eolvashatják a világhálón **Haiman Zoltánnak**, a Columbia University in the City of New York

asztrofizikus professzorának, az MTA köztestülete külső tagjának szerzőtársakkal írt *Relativistic boost as the cause of periodicity in a massive black-hole binary candidate* című tanulmányát. A tanulmányról a The New York Times is beszámolt.

[Bővebben:](#)

5. oldal

Meghallgathatják a világhálón **Boros G. László** kutatóorvosnak, a Kaliforniai Egyetem professzorának, az MTA köztestülete külső tagjának az *előadásait*.

[Bővebben:](#)

Interjút olvashatnak a világhálón **Kolumbán József** erdélyi matematikus-professzorral, az MTA külső tagjával.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

A berlini **Gábor Dénes Társaság új vezetőséget** választott. Az *új elnök: Alfred Holzgreve*

professzor, a berlini Vivantes klinikahálózat kutatási igazgatója, a magyar–német kapcsolatok támogatója.

[Bővebben:](#)

A **Maribori Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének új vezetője** van **Rudaš**

Jutka irodalomtörténész professzor, az MTA köztestületének külső tagja személyében. A korábbi tanszékvezető, Kolláth Anna mandátuma lejárt.

[Bővebben:](#)

Fennállásának **20. évfordulóját** ünnepelte a vajdasági **Bácsország** című honismereti–tudományos szemle.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

A svájci Zugban tartott előadást **Michael Moore** (Mohos Mihály) szociálpszichológus, a Technion – Israel Institute of Technology tanára, az MTA köztestületének külső tagja *Accountability vs. Development: On the risks and benefits of internal and external program evaluation* címmel.

[Bővebben:](#)

Nagyhatalmi politika és Közép-Kelet-Európa újjászervezésének alternatívái, 1848–1867 címmel tartott előadást szeptember 16-án Nagyváradon a Szacsvay Akadémia keretében **Csorba László** történész, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója.

[Bővebben:](#)

Külhoni magyar kutatók részvételével rendeztek konferenciát Debrecenben szeptember 16-án *Régió és regionalizmus a történelemben és néprajzban* címmel.

[Bővebben:](#)

6. oldal

Vallástudományok konferenciát rendeztek Nagyváradon szeptember 17-én.

[Bővebben:](#)

Negyedik alkalommal rendezték meg Nyitrán a **Tudomány az oktatásért – oktatás**

a tudományért című nemzetközi konferenciát szeptember 17-18-án, amelynek egyik fővédnöke Lovász László matematikusprofesszor, az MTA elnöke.

[Bővebben:](#)

SISY 2015

Az intelligens mérnöki rendszerekről szolt

a szeptember 17-19. között Szabadkán megrendezett SMC (Systems, Man and Cybernetics) és a 13. International Symposium on Intelligent Systems (SISY) konferencia.

[Bővebben:](#)

Szeptember 18-19-én **A korszerű oktatás és nevelés curriculumának kimenete** címmel rendezte meg

az Újvidéki Egyetem szabadkai Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara IX. nemzetközi tudományos konferenciáját.

[Bővebben:](#)

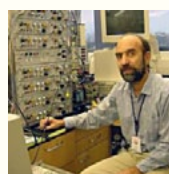

Szeptember 18-19-én Budapesten is konferenciát rendeztek **Mindennapi**

többszínűség, fenntartható nyelvi sokszínűség és többszínű bevonódás

címmel. A konferencián részt vettek Lovász László matematikusprofesszor, az MTA elnöke és a külföldi magyar tudóstársadalom képviselői is.

[Bővebben:](#)

Nyugati Hírlevél

Szeptember 19-én Washingtonban tartott előadást **Bodó Mihály**

agykutató orvos, a Uniformed Services University of the Health Sciences, Bethesda adjunktusa, az MTA köztestületének külső tagja **Komplex egészségügyi szűrés eredményei: Csengersima 1992** címmel.

A kutatóról [bővebben:](#)

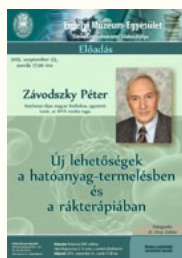

Szintén szeptember 19-én tartott előadást Hamburgban **Makovitzky József**, az MTA külső

tagja **a Bauhaus építészetéről.**

[Bővebben:](#)

7. oldal

Szeptember 22-én Kolozsváron tartott előadást **Závodszy Péter**, biofizikus, egyetemi tanár, akadémikus **Új lehetőségek a hatóanyag-termelésben és a rákterápiában** címmel.

[Bővebben:](#)

Szintén ezen a napon tartott előadást Kolozsváron **Szabó Máté** jogász-politológus, az ELTE professzora, az állampolgári jogok volt biztosa **Ombudsmanok az emberi jogokért: Európa, Magyarország és Románia. Problémák és eredmények** címmel.

[Bővebben:](#)

Szintén szeptember 22-én tartott előadást Freiburgban **Liszka József** néprajzkutató, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet komáromi Etnológiai Központjának igazgatója, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának tagja **Revitalisierung und/oder erfundene Tradition? Bräuche und Feste der Ungarn in der Südwest-Slowakei am Anfang des 21. Jahrhunderts** címmel.

[Bővebben:](#)

Szeptember 23-27. között tartotta meg **XXI. Nemzetközi vegyészkonferenciáját** Csíksomlyón az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság.

[Bővebben:](#)

Áldás, népesség! Letelepedés, elvándorlás a Bánságban címmel rendeztek konferenciát Temesváron szeptember 24-25-én.

[Bővebben:](#)

A Babeş-Bolyai Tudományegyetem szervezte meg szeptember 25-én a **Kutatók éjszakája** rendezvénysorozat **kolozsvári programjait**.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon rendezte meg az MTA Kolozsvári Területi Bizottsága **a romániai magyar felsőoktatási intézmények vezetőinek fórumát**.

[Bővebben:](#)

Szeptember 25-26. között tartották meg Szilágysomlyón a **XXII. Orvostovábbképző konferenciát** Egészséges életmód címmel.

[Bővebben:](#)

Párbeszéd az idősgondozásról címmel rendeztek tudományos

8. oldal

konferenciát Nagyváradon október 1-2. között.

[Bővebben:](#)

Jászi Oszkár születésének 140. évfordulója alkalmából október 3-án tudományos **konferenciát** rendeztek

Nagykárolyban.

[Bővebben:](#)

Október 4-én Bécsben tartott előadást **Robert Offner** erdélyi származású kutatóorvos, tudománytörténész, a regensburgi egyetem professzora **Az erdélyi századok kultúrtörténeti jelentősége a 16. századi irodalom és az orvostudomány területén** címmel.

[Bővebben:](#)

Nyugati Hírlevél **Panel-beszélgetést**

tartottak Bostonban **1956-ról** október 4-én a Bostoni Tudósklub keretében.

[Bővebben:](#)

Október 5-én a svájci Zollikonban tartott előadást **Gróf Bánffy Miklós Erdélyi-trilógiájáról Oplátka András** svájci történészprofesszor, az MTA külső tagja.

[Bővebben:](#)

Október 6-án Révkomáromban tartott előadást **Simon Attila** történész, a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézet igazgatója, az MTA köztestületének külső tagja **Magyar idők Komáromban.** Adalékok egy korszak értékeléséhez címmel.

[Bővebben:](#)

Október 7-én Nagyváradon **az Osztrák-Magyar Monarchia külpolitikai törekvéseiről** tartott előadást **ifj. Bertényi Iván** történész, a Bécsi Magyar Történeti Intézet igazgatója.

[Bővebben:](#)

Patterns of Integration of Old and New Minorities in a Europe of Complex Diversity címmel rendeztek konferenciát Kolozsváron október 8-9. között.

[Bővebben:](#)

Széteső Európa? – Jelenkori válsághelyzetek kezelése egymással ütköző nemzeti érdekek keresztjében címmel rendeztek német nyelvű konferenciát Kolozsváron október 8-9-én.

[Bővebben:](#)

9. oldal

Liberalisms and Antiliberalisms – Challenges and Alternatives címmel rendeztek nemzetközi konferenciát a Belgrádi Egyetemen október 8-10. között.

[Bővebben:](#)

Nationalstaat und ethnische Homogenisierung Ungarn und Rumänien im Vergleich (1918/19-1950)

címmel rendeztek nemzetközi konferenciát Kolozsváron október 8-10. között.

[Bővebben:](#)

Október 8-11. között tartotta meg Aradon

a ***XVI. Energetika-elektrotechnika konferenciát***, az ENELKO 2015-öt az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság.

[Bővebben:](#)

Október 9-én Sepsiszentgyörgyön ***Érték és közösség***. Új utak és kihívások az erdélyi

értékkutatásban címmel rendezte meg vándorkonferenciáját a Kriza János Néprajzi Társaság.

[Bővebben:](#)

Ugyanezen a napon tartott előadást Marosvásárhelyen ***Puztai Gabriella*** nevelépszikológus,

a Debreceni Tudományegyetem professzora ***A társadalmi tőke hatása a tanulmányi eredményességre*** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 9-11. között rendezték meg

Marosvásárhelyen a ***14. Közgazdász vándorgyűlést***.

[Bővebben:](#)

Hivatalnok-értelmiség a kora újkori Erdélyben címmel rendeztek konferenciát Kolozsváron október 10-én.

[Bővebben:](#)

Október 12-én Bécsben tartott előadást ***Zichy László*** politológus ***Magyarság-ismeret – magyar identitás***

címmel.

[Bővebben:](#)

Két erdélyi politikus a magyar miniszterelnöki székben: Teleki Pál és Bethlen István címmel tartott előadást a Korunk Akadémia keretében ***Zeidler Miklós*** történész,

10. oldal

az ELTE docense Kolozsváron október 13-án.

[Bővebben:](#)

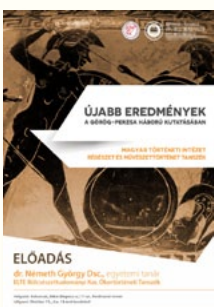
A révkomáromi Selye János Egyetem október 14-én nemzetközi tudományos konferenciát rendezett ***Aktuális terminológia a jelenkori protestáns teológiában*** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 14-én Veszprémben tartott előadást ***Cserniczkó István*** nyelvész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola docense, intézetigazgató, az MTA köztestületének külső tagja ***Nyelvek vetélkedése és hierarchikus viszonyaik Kárpátalján a nyelvi tájkép tükrében*** címmel.

[Bővebben:](#)

Október 15-én tudományközi konferenciát tartottak Kolozsváron ***A 130 éves EMKE*** címmel.

[Bővebben:](#)

Újabb eredmények a görög-perzsa háború kutatásában címmel tartott előadást Kolozsváron október 15-én ***Németh György*** történész, az Eötvös Loránd

Tudományegyetem tanszékvezető professzora.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

85. születésnapját ünnepelte ***Varga József*** nyelvész, a Maribori Egyetem nyugalmazott tanszékvezető professzora, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

80 éves lett a Kárpátalján született ***Bódi Béla*** matematikus, a Debreceni Tudományegyetem nyugalmazott professzora, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanszékvezetője. Tiszteletére konferenciát rendeztek Beregszászban.

[Bővebben:](#)

80. születésnapját ünnepelte ***Tózsér Árpád*** szlovákiai magyar irodalomtörténész, szerkesztő, költő.

[Bővebben:](#)

20 éves a Bácsország című vajdasági honismereti szemle.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

Életének 64. évében **elhunyt Horváth Gyula**, az MTA Regionális Kutatások Központjának volt

főigazgatója, a Pécsi Tudományegyetem professzora, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának volt tagja.

[Bővebben:](#)

SAPIENTIA
ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM

Tizenöt évvel ezelőtt, 2001. október 3-án tartotta **első tanévnyitó** ünnepségét a **Sapientia** Erdélyi Magyar

Tudományegyetem.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

250 éve született a partiumi Piskolton **Sárváry Pál** **matematikus**, fizikus, filozófus, akadémikus. 1797-ben elsőként kezdett

el magyar nyelven előadni.

[Bővebben:](#)

175 éve született Kiskőszegen (ma a horvátországi Batina) **Cseh Lajos bányamérnök**, bányageológus, akadémiai tanár.

[Bővebben:](#)

A szerémségi Rumában született 155 esztendeje **Preisz Hugó orvos**, bakteriológus, egyetemi tanár, akadémikus, a bakteriológia tudományának hazai

megalapítója.

[Bővebben:](#)

Éppen 150 évvel ezelőtt született Nagyváradon **Grósz Emil szemészorvos**, a budapesti szemklinika egyetemi tanára, igazgatója,

az intézményes hazai orvostovábbképzés egyik megteremtője.

[Bővebben:](#)

A székelyföldi Nagyajtán született 135 esztendeje **Ferencz Áron gyógyszerész**, a kolozsvári Ferencz József

Tudományegyetem professzora.

[Bővebben:](#)

Az erdélyi Gogánváralján született 130 esztendővel ezelőtt **Gaál Sándor hadmérnök**, aki

elsőként dolgozta ki a kaszkádgyorsítók működési elvét, illetve az első protongyorsító elméletét.

[Bővebben:](#)

12. oldal

125 éve született **Elvin Morton Jellinek**, az **alkoholtudomány**

egyik jelentős, magyar származású úttörője. Egyebek

között neki köszönhető a New Jersey állambeli Rutgers Egyetem

Alkoholtudományi Központjának léte.

[Bővebben:](#)

Nagyenyeden született 125 éve az Afrikába kivándorolt **Sáska László orvos**, Afrika-kutató,

az Angol Királyi Rák-kutató Intézet levelező tagja, a Román Orvos-

tudományi Akadémia tagja. [Bővebben:](#)

Kassán született 120 évvel ezelőtt **Merényi (Scholtz)**

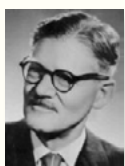
Gusztáv belgyógyász, a repülőorvostan tanára

a budapesti és a kolozsvári orvosi karokon.

[Bővebben:](#)

115 éve született Zólyomban

Malán Mihály orvos, antropológus, egyetemi tanár.

[Bővebben:](#)

A bánsági Karánsebesen született

szintén 115 éve **id. Berényi**

Dénes meteorológus,

a debreceni egyetem

tanszékvezető professzora, dékánja.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai Oroszvégen

szintén 115 esztendeje született

Tárczy-Hornoch Antal

geofizikus, geodéta, az MTA

Soproni Geodéziai és Geofizikai Kutató

Intézetének igazgatója.

[Bővebben:](#)

A kárpátaljai Halmiban született

105 esztendeje **Kótay Pál**

urológus, sebész,

orvostörténész, a maros-

vásárhelyi urológiai klinika

igazgatója, tanszékvezető egyetemi tanár.

[Bővebben:](#)

Kolozsváron, 105 évvel ezelőtt

született **Pap Károly ortopéd**

sebész, traumatológus,

a debreceni egyetem

tanszékvezető professzora is.

[Bővebben:](#)

105 éve született a magyar

származású amerikai

matematikus, elméleti fizikus,

egyetemi tanár, **Lengyel**

Adalbert Béla is. Ő írta az első lézeres

monográfiát.

[Bővebben:](#)

A felföldi Fülekpilisen

született szintén 105 évvel

ezelőtt **Bencsik István**,

a Debreceni Agrártudományi

Egyetem első rektora.

[Bővebben:](#)

13. oldal

tanár.

Sepsiszentgyörgyön látta meg a napvilágot ugyancsak 105 évvel ezelőtt **Szász Kálmán gyógyszerész–kutató**, egyetemi

[Bővebben:](#)

Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, klinikaigazgatója.

A felföldi Losoncon született 105 esztendeje **Magyar Imre orvos**, belgyógyász, a Semmelweis Orvostudományi

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

A Délvidékért Kiss Alapítvány ösztöndíjpályázatot írt ki délvidéki magyar kutatók magyarországi kutatóhelyeken végzendő tudományos munkájának támogatására.

A jelentkezési határidő: október 28.

[Bővebben:](#)

Fölkerült a világhálóra az **Amerikai Magyar Orvosszövetség idei konferenciájának** – melyet október 25-30. között tartanak meg Sarasotában Current Developments in Biomedical and Clinical Sciences címmel – **a részletes programja.**

[Bővebben:](#)Balassi
IntézetAz Emberi
Erőforrások

Minisztériuma a Balassi Intézettel együttműködésben nyílt **pályázatot** hirdet a **határon túli hallgatói szervezetek támogatására.**

A jelentkezési határidő: október 29.

[Bővebben:](#)

A vajdasági **Létünk** folyóirat október 30-31-én virtuális tanácskozást szervez **Digitális kor, „cyber nemzedékek” – oktatási és neveléstudományi diskurzusok** címmel.

[Bővebben:](#)

A Magyar Tudomány Napja 2015. alkalmából az **MTA KAB szakbizottságainak konferenciáját** november 13–14. között tartják meg Marosvásárhelyen.

[Bővebben:](#)

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben rendezvénysorozat keretében kerül sor november 13-15. között Csíkszeredában a **VI. Matematika és informatika alkalmazásokkal** nevű konferenciára.

[Bővebben:](#)

A Magyar Tudomány Napja Erdélyben 14. fórumára idén november 20-21. között kerül sor Kolozsváron A tudomány

14. oldal

evolúciója: a valóság és a virtuális világok címmel. A nyitó előadást **Lovász László** matematikus, az MTA elnöke tartja **Szépség és matematika** címmel.

[Bővebben:](#)

**Vannak-e összetett szavak,
és ha nincsenek, mik**

azok? – A magyar nyelvészeti kutatások újabb eredményei V. címmel 2016. április 14–16. között konferenciát szerveznek Kolozsváron.

A jelentkezési határidő: december 15.

[Bővebben:](#)

Az **Amerikai Magyar Tanárok Szövetsége** a következő évi rendes, ezúttal **41. konferenciáját** Washingtonban tartja 2016. április 28-30. között Migration and Emigration. On the 60th Anniversary of the Hungarian Revolution 1956. címmel.

A jelentkezési határidő: január 5.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

15. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2015/10. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Lax Péter Dávid

(Budapest, 1926. május 1.)

*a Magyar Tudományos
Akadémia tiszteleti tagja*

Peter David Lax was born into a Jewish family in Budapest on 1 May 1926. His Parents – Klara Kornfeld and Henry Lax – were medical doctors. In Peter’s high school studies, mathematical problem solving was specifically encouraged and it certainly stimulated his interest as it did for many other talented Hungarian students at this time. Denes König, who was a professor at the Technical University of Budapest, did a great deal to help talented youngsters like Peter Lax. He and Rózsa Péter acted as mentors to the young boy. “I have been helped immensely in my youth by the Hungarian network of mathematicians on the lookout for talented youngsters, and nurturing them. I owe a great deal to my uncle Albert Korodie, to Paul Turan, Paul

Lax Péter Dávid Budapesten született 1926. május 1-jén, zsidó családban. Szülei – Kornfeld Klára és Lax Henrik – orvosok voltak. Középiskolai tanulmányai alatt tanárai Pétert arra buzdították, hogy foglalkozzék a matematikai problémamegoldással, bizonyára ennek is köszönhető, hogy sok más tehetséges fiatal magyar diákhhoz hasonlóan, érdeklődni kezdett a téma iránt. A Budapesti Műszaki Egyetem professzora, König Dénes nagyon sokat segített a Lax Péterhez hasonlóan tehetséges fiataloknak. Ő és Péter Rózsa voltak a fiatal fiú mentorai. „Fiatal koromban rengeteget segített nekem a magyar matematikusok hálózata, megkeresték és támogatták a tehetséges fiatalokat. Sokat köszönhetek nagy-

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

Erdos, Denes Konig, and particularly to Rose Peter, a brilliant teacher” he said when receiving the Abel Prize in 2005. The Lax family emigrated to New York City, US in 1941, where he studied at Stuyvesant High School. In 1944, he was drafted into the United States Army and spent six very pleasant months at Texas A&M at an Army training programme in engineering, then, instead of being shipped overseas to fight, he was sent to Los Alamos (where he worked under the enormous influence of von Neumann) in 1945 to participate in the Manhattan Project building the first atomic bomb. He was involved in the Los Alamos Scientific Laboratory Manhattan Project during 1945-46. He then took a summer course with George Pólya in the summer of 1946 before obtaining his first degree with Phi Beta Kappa honors from New York University in 1947, where he received his PhD in 1949 with thesis advisor Kurt O. Friedrichs. In 1948 he married Anneli Cahn, who also was on her way to becoming a career mathematician. He was appointed as an Assistant Professor at New York University in 1951. In 1958 he was a Fulbright Lecturer in Germany and in the same year he was promoted to full professor at New York University, where he also served as Director of the AEC (Atomic Energy Commission) Computing and Applied Math Center. In 1972-1980 he was director of the Courant Institute of Mathematical

bátyámnak, Kórodi Albertnek, Turán Pálnak, Erdős Pálnak, König Dénesnek, és különösen kiváló tanáromnak, Péter Rózsának.” – mondta, amikor 2005-ben átvette az Ábel-díjat.

A Lax család 1941-ben New York City-be emigrált, Lax Péter a Stuyvesant iskolában folytatta tanulmányait.

1944-ben besorozták az Egyesült Államok hadseregébe, és hat nagyon kellemes hónapot töltött a Texas A&A-nél, egy katonai műszaki kiképző program keretében. Nem hajózták be, nem kellett harcolnia a tengeren túl, 1945-ben Los Alamosba küldték, hogy vegyen részt az első atombomba fejlesztésén dolgozó Manhattan Projectben (itt óriási hatással volt rá Neumann János). 1945-46-ban dolgozott Los Alamosban, a Nemzeti Laboratóriumban, majd részt vett Pólya György nyári egyetemén. 1947-ben Phi Beta Kappa diplomát kapott a New York-i Egyetemen, itt szerezte meg a PhD fokozatot is 1949-ben, témavezetője Kurt O. Friedrichs volt. 1948-ban feleségül vette a szintén matematikusnak készülő Annelie Cahnt. 1951-ben docens lett a New York-i Egyetemen. 1958-ban Fulbright professzor volt Németországban, és még ugyanebben az évben a New York-i Egyetemen kinevezték professzornak. Együttal igazgatója volt az AEC (Atomenergia Bizottság) Számítástechnikai és Alkalmazott Matematikai Központjának. 1972-től 1980-ig igazgatója volt a New York-i Egyetem Courant Matematikai

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

III. oldal

Sciences, New York University, where he is professor emeritus now. He was both president (1977-80) and vice president (1969-71) of the American Mathematical Society. In 1996 he was elected member of the American Philosophical Society.

Peter D. Lax is one of the greatest pure and applied mathematicians of our times and has made significant contributions, ranging from partial differential equations to applications in engineering. He has made important contributions to integrable systems, fluid dynamics and shock waves, solitonic physics, hyperbolic conservation laws, and mathematical and scientific computing, among other fields, and is listed as an ISI highly cited researcher.

His name is connected with many major mathematical results and numerical methods, such as the Lax-Milgram Lemma, the Lax Equivalence Theorem, the Lax-Friedrichs Scheme, the Lax-Wendroff Scheme, the Lax Entropy Condition, the Lax-Levermore Theory as well as the scattering theory.

Professor Peter D. Lax is a distinguished educator who has mentored a large number of students. He has also been a tireless reformer of mathematics education and his work with differential equations has for decades been a standard part of the mathematics curriculum worldwide.

Professor Lax's work has been recognized by many honours and awards. He won a Lester R. Ford Award in 1966 and again in

Intézetének, jelenleg itt professor emeritus. 1969-71-ben elnökhelyettese, 1977-80 között elnöke volt az Amerikai Matematikai Társaságnak. 1996-ban az Amerikai Filozófiai Társaság tagjává választották.

Peter D. Lax korunk egyik legnagyobb elméleti és alkalmazott matematikusa, jelentős eredményeket ért el a parciális differenciálegyenletektől a műszaki alkalmazásokig tartó széles skálán.

Tevékenysége átfogja az integrálható rendszerek, a folyadék- és gázdinamika, a bennük keletkező hullámok és örvények mozgását leíró egyenletek, a szolitonok, a megmaradási elvek hiperbolikus rendszereinek általános elméletét, a matematikai és tudományos számítástechnika, illetve a matematika számos más területét. Nagyon magas az ISI citációs indexe. Nevéhez kapcsolódik több jelentős matematikai eredmény és numerikus módszer, ilyen például a Lax-Milgram-lemma, a Lax-féle ekvivalenciatétel, a Lax-Friedrichs-séma, a Lax-Wendroff-séma, a Lax-féle entrópia-feltétel, a Lax-Levermore-elmélet, illetve a szóródáselmélet. Lax professzor kiváló oktató, számos hallgató mentora volt. Fáradhatatlanul igyekezett megreformálni a matematika oktatását, és a differenciálegyenletekkel kapcsolatos munkája évtizedekig az egész világon a matematikai tanterv szabványos részét képezte.

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

IV. oldal

1973 and the Chauvenet Prize in 1974. He was also awarded the Norbert Wiener Prize in 1975 from the American Mathematical Society and the Society for Industrial and Applied Mathematics. He was awarded the National Medal of Science in 1986, presented by President Ronald Reagan at a White House ceremony. He received the Wolf Prize in 1987 and shared the American Mathematical Society's Steele Prize in 1992. In 1995 he got the Distinguished Teaching Award of New York University. In 2005 he was awarded the Abel Prize for his groundbreaking contributions to the theory and application of partial differential equations and to the computation of their solutions. In the same year he received the Middle Cross of the Order of Merit of the Hungarian Republic. In 1913 he was awarded the Lomonosov Gold Medal.

He is member and/or foreign member of several academies and scientific societies: member of the National Academy of Sciences of the USA (1982), and the American Academy of Arts and Sciences (1982) Honorary Life Member of the New York Academy of Sciences (1982), member of the Foreign Associate of the French Academy of Sciences (1982), member of the Soviet Academy of Sciences (1989), member of the Academia Sinica, Beijing (1993), member of the Moscow Mathematical Society (1995) and member of the Norwegian Academy of Science and Letters. He is honorary doctor of the Kent

Lax professzor munkáját sok díjjal és kitüntetéssel ismerték el. 1966-ban, majd 1973-ban Lester R. Ford díjat, 1974-ben Chauvenet díjat kapott. 1975-ben Norbert Wiener díjjal tüntette ki az Amerikai Matematikai Társaság és az Ipari és Alkalmazott Matematikai Társaság. 1986-ban kitüntették a Tudomány Nemzeti Díjával, Ronald Reagan elnök adta át a Fehér Házban tartott díszünnepségen. 1987-ben Wolf díjat kapott, 1992-ben megosztva kapta az Amerikai Matematikai Társaság Steele díját. 1995-ben elnyerte a New York-i Egyetem Kiváló Oktatója Díjat. 2005-ben ő kapta az Ábel díjat a parciális differenciálegyenletek elmélete és alkalmazása, illetve számítógépes megoldása területén elért korszakalkotó eredményeiért. Ugyanebben az évben kitüntették a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével. 2013-ban Lomonoszov-aranyérmet kapott. Sok tudományos akadémia és társaság tagja és/vagy külső tagja, többek között: Amerikai Tudományos Akadémia – tag (1982), Amerikai Művészeti és Tudományos Akadémia – tag (1982), New York-i Tudományos Akadémia – örökös tag (1982), Francia Tudományos Akadémia – külső tag (1982), Szovjet Tudományos Akadémia – tag (1989), Pekingi Tudományos Akadémia – tag (1993), Moszkvai Matematikai Társaság – tag (1995), Norvég Tudományos és Művészeti Akadémia – tag. Tiszteletbeli doktora a Kenti Állami Egyetemnek

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

V. oldal

State University (1975), the University of Paris (1979), the Technical University of Aachen (1988), the Heriot Watt University (1990), the Tel Aviv University (1992), the University of Maryland, Baltimore (1993), the Brown University (1993), the Beijing University (1993) and the Texas A&M University (2000).

“Mathematicians of the world form one community. During the darkest days of the cold war American and Soviet mathematicians maintained most cordial relations. Heartfelt thanks and the best wishes for all” – he said in his speech in Oslo in 2005.

Since 1962 he often visited Hungary, and lectured (partly in Hungarian) at the Alfred Rényi Institute of Mathematics, and at the Budapest University of Technology and Economics.

In 1993 he was elected honorary member of the Hungarian Academy of Sciences in the Section of Mathematical Sciences.

Contact

New York University Courant Institute of Mathematical Sciences, Department of Mathematics

NY10012 New York, 70 Washington Square South

Tel.: +1 212 9983232

Fax: +1 212 9954121

E-mail: lax@cims.nyu.edu

Web: <http://www.math.nyu.edu/faculty/lax/>

(1975), a Párizsi Egyetemnek (1979), az Aacheni Műszaki Egyetemnek (1988), a Heriot Watt Egyetemnek (1990), a Tel Aviv-i Egyetemnek (1992), a Baltimore-i Maryland Egyetemnek (1993), a Brown Egyetemnek (1993), a Pekingi Egyetemnek (1993) és a Texas A&A Egyetemnek (2000).

„A világ matematikusai közösséget alkotnak. A legsötétebb hidegháborús évek alatt is szívélyes volt a viszony az amerikai és a szovjet matematikusok között.

Őszinte köszönettel kívánom

a legjobbakat.” – mondta 2005-ben

Osloban. 1962 óta gyakran látogat

Magyarországra, előadásokat tartott

(részben magyarul) a Rényi Alfréd

Matematikai Intézetben és

a Budapesti Műszaki és

Gazdaságtudományi Egyetemen.

1993-ban a Magyar Tudományos

Akadémia tiszteleti tagjává választották

a Matematikai Tudományok Osztályában.

Kapcsolat

New York University Courant Institute of Mathematical Sciences, Department of Mathematics

NY10012 New York, 70 Washington Square South

Tel.: +1 212 9983232

Fax: +1 212 9954121

E-mail: lax@cims.nyu.edu

Honlap: <http://www.math.nyu.edu/faculty/lax/>

